

Kommunstyrelsens pensionärsråd

**Protokoll nr 3 fört vid kommunstyrelsens pensionärsråds sammanträde
tisdagen den 14 april 2009 kl. 10.00 – 11:58**

Justerat den 16 april 2009

Ann-Marie Furumark

Johnny Dahlin

Ordförande Ann-Marie Furumark (PRO)

Ledamöter
Bror Lord (PRO)
Johnny Dahlin (SPF)
Mats Danielson (SPF)
Laila Högdahl (SKPF)
Kerstin Rosenqvist Hedler (SPRF)

Ersättare
Kurt Blank (PRO)
Karin Wilborg (SPF)
Olle Eriksson (SPF)
Kjerstin Genell Andréén (SPF)
Stig Alenlöv (SKPF)

Förhinder: Eva Sahlin (SPF), Alex Margulies (PRO), Barbro Karlsson (PRO),
Birgitta Gidlöf (PRO), Berndt Holgersson (RPG), Sven Larsson (PRO)
samt Kerstin Svenson (SPRF).

Dessutom var Gunnel Rohlin, Chatrin Engbo, Raili Karlsson, Lotta Burenius och
Margareta Venizelos närvarande.

- § 1 Närvarande**
Sekreteraren noterar närvaro.
- § 2 Val av justerare**
Johnny Dahlin utses att tillsammans med Ann-Marie Furumark justera dagens protokoll.
- § 3 Anmälan av övriga frågor samt fastställande av dagordning**
Anmäls några övriga frågor, varefter dagordningen fastställs.
- § 4 Anmälan av protokollsjustering KPR** 2/2009-03-10
Anmälan läggs till handlingarna.
- § 5 Anmälan av protokollsjustering ÄN** 2/2009-03-17
Anmälan läggs till handlingarna.
- § 6 Anmälan av protokollsjustering HKR** 2/2009-03-10
Anmälan läggs till handlingarna.

§ 7 Underlag för budget 2010 och inriktning för 2011 och 2012

Kommunfullmäktige har för äldrenämnden fastställt budgeten för 2009 till 64,0 mnkr. I planen för 2010 är budgeten 60,7 mnkr. Minskningen hänförs till största delen av minskade kostnader för bedömningskansliet. I äldreförvaltningens förslag till underlag för planering för år 2010 och inriktning för åren 2011 och 2012 redovisas insatser för att utveckla verksamheterna och för att förbättra kvaliteten inom äldreomsorgen i staden. Prioriterade områden under perioden är stadens planering av vård- och omsorgsboenden och utbildning av personal inom äldreomsorgen.

Rådet lägger ärendet till handlingarna utan erinran.

§ 8 Verksamhets- och kvalitetsredovisning för år 2008

För en samlad belysning av äldreomsorgen i Stockholm samt för att följa måluppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål och intentioner sammanställer äldreförvaltningen sedan 2007 en verksamhets- och kvalitetsredovisning.

De övergripande målen för äldreomsorgen 2008 är att kvaliteten inom stadens omsorgsverksamheter ska öka – trygghet, värdighet och valfrihet ska präglade hela omsorgen. Äldreförvaltningens verksamhets- och kvalitetsredovisning 2008 visar en god måluppfyllelse inom stadsdelsnämndernas äldreomsorg. Av redovisningen framgår också att det finns utvecklingsområden, främst avseende information om valmöjligheter och äldreomsorgens utbud, dokumentation och genomförandeplaner samt omsorgsmottagarnas möjligheter till utevistelse.

Äldreförvaltningen konstaterar att de av kommunfullmäktige avsatta ekonomiska resurserna för stadens äldreomsorg som helhet 2008, har täckt kostnaderna för en god måluppfyllelse, drift och köp av verksamhet. Äldreförvaltningen anser att det är av stor vikt att resultaten i de olika uppföljningar och granskningar som skett under året används i det förbättrings- och utvecklingsarbete som pågår inom äldreomsorgens alla enheter och regiformer.

Rådet gör följande uttalande:

”För ett år sedan behandlade KPR en första pilotversion av verksamhets- och kvalitetsredovisning. Nu återkommer förvaltningen med en redovisning för år 2008.

Den utgår inte som förra gången från verksamhetsområden utan från ”gällande budgetdokument”. Den förändrade strukturen gör knappast läsningen lättare. Om man vill finna en hållbar modell borde man dessutom inte basera den på tidsbundna dokument.

När KPR förra året (2008-04-08) uttalade sig om redovisningen för 2007 frågade vi oss hur politiker och beslutsfattare skulle kunna tillgodogöra sig ett så omfattande dokument. Frågan kvarstår. Den vällovliga ambitionen att presentera en ”helhetsbild” kan leda vilse. Särskilt om analyser, slutsatser och förslag saknas. (När sådana finns, kan man ta till sig även en stor mängd fakta; det visade senast Mårten Lagergrens *Rapport från undersökning 2008 av behov och insatser inom äldreomsorg i Stockholms stad*, som vi behandlade i februari 2009.) Nu upprepar vi förra årets önskemål om en mer tillgänglig redovisning, hellre baserad på verksamheter än på politiska målformuleringar. Vi efterlyser också en litteraturlista, det vill säga en förteckning över de olika källor som författarna öser ur.

Redovisningen baseras på en lång rad olika rapporter och granskningar, som KPR i de flesta fall tidigare har haft tillfälle att läsa och uttala sig om. Därför har vi, med några undantag, inte funnit något överraskande eller helt okänt när vi läst redovisningen. Inte heller ser vi någon anledning att ånyo kommentera de brister i bland annat kvalitet och bemanning som beskrivs i redovisningen. KPR får säkerligen tillfälle att återkomma med synpunkter när speciella ärenden kommer upp på dagordningen.

En mycket anmärkningsvärd uppgift måste vi ändå med häpnad kommentera. Det gäller första stycket under rubriken *Rättssäkerhet* på redovisningens s 16. Där läser vi: "*Den lägsta andelen bifall (60 %) har avsett ansökningar om servicehusboende.*" Det stämmer inte alls med de uppgifter vi tror oss ha fått i andra sammanhang. Tvärtom påstås ofta att önskemål om att få bo på servicehus har minskat, vilket har fått motivera avveckling och omstrukturering av servicehus. KPR reagerar starkt mot att fyra av tio pensionärer som vill flytta från sin vanliga bostad har fått avslag. Vi vet hur stark oro och besvikelse sådana avslag framkallar. Var finns den omhuldade valfriheten i dessa fall? Vi förvånar oss över att äldreförvaltningen i sitt tjänsteutlåtande inte med ett ord kommenterar denna uppenbara kvalitetsbrist. *KPR kräver en redovisning av ansökningar, avslag, avslagsmotiveringar och överklaganden som närmare belyser förhållandena vad gäller önskemål om servicehusboende.*

En andra tung fråga som kräver kommentarer är vissa uppgifter i avsnittet *Budget i balans*. På redovisningens s 37, andra stycket, läser vi om de uppseendeväckande variationerna mellan stadsdelsnämnder i fråga om budgethållning. Spännvidden går från ett underskott om 20 mnkr till ett överskott om 40 mnkr! Sådana skillnader kan knappast förklaras med oförutsedda händelser, än mindre med överkvalitet i äldreomsorgen. KPR får en stark känsla av att fördelningsnycklarna inte har fungerat bra. Vi skulle välkomna en klagande diskussion från förvaltningen om budgeten och fördelningen av anvisade medel, som ju utgör de grundläggande förutsättningarna för en god äldreomsorg.

Över huvud taget förväntar vi oss att kraftfulla åtgärder sätts in för att utreda och motverka de stora skillnader i biståndsbedömningar, inte minst vad gäller boende, som råder mellan olika stadsdelar i Stockholm. Vissa skillnader måste alltid accepteras i ett samhälle med decentraliserat beslutsfattande. Men medborgarna, gamla som unga, måste kunna kräva en i stort likvärdig behandling.

Slutligen. "Äldreförvaltningen konstaterar att de av kommunfullmäktige avsatta ekonomiska resurserna för stadens äldreomsorg som helhet 2008 har täckt kostnaderna för en god måluppfyllelse, drift och köp av verksamhet." Så skriver förvaltningen belåtet på första sidan i sitt tjänsteutlåtande. Det är i själva verket ett festligt cirkelresonemang. Vad redovisningen anger är att det totala budgetresultatet för äldreomsorgen visar på ett överskott på några miljoner och att inga större katastrofer har inträffat på övergripande nivå. Det vill säga att staden har hållit budgeten. Vad redovisningen enligt KPR:s mening *inte* visar är om måluppfyllelsen verkligen har varit "god", när så många brister ovedersägligen kvarstår."

Rådet emotser en redovisning angående utbildning och fortbildning för stadsdelsnämndernas personal inom äldreomsorgen med olika befattningsnivåer.

§ 9 Remiss: Motion (2008:87) av Emma Lindqvist (S) om vegetariska tisdagar och Motion (2009:3) av Åsa Hagelstedt (V) om minskad konsumtion av kött

Äldrenämnden har fått möjlighet yttra sig över två motioner. Emma Lindqvist (S) föreslår i en motion (2008:87) att staden inför vegetariska tisdagar. Även Åsa Hagelstedt (V) föreslår i motion (2009:3) att staden i sina verksamheter serverar en större andel vegetarisk mat och att staden enbart köper in Kravmärkt kött, naturbeteskött eller kött som uppfyller motsvarande regler så att närproducenter och närproduktion gynnas. Båda motionärerna beskriver i motionerna animalieproduktionens stora utsläpp av växthusgaser. Genom förslag i motionerna kan Stockholms stad ta ett större ansvar i klimatfrågan.

Äldreförvaltningen anser att den mat vi äter påverkar vår miljö på många sätt. Odling av råvaror, uppfödning av djur, vidareförädling och transporter förbrukar mycket energi och bidrar till utsläpp av växthusgaser. Livsmedelsproduktionen står idag för en tredjedel av de globala utsläppen av växthusgaser varför de matval vi gör har stor betydelse. Stockholms stad har genom sina många måltidsverksamheter möjlighet att i livsmedelsupphandlingen ställa miljökrav och kan därmed påverka valet av livsmedel vilket bidrar till en minskad miljöpåverkan. Stockholm har en kostpolicy för stadens äldreomsorg som tydliggör vilka krav, även miljökrav, som ska gälla för mat och måltider. Stockholms stads miljöprogram 2008-2011 ger god vägledning och en grund i arbetet för ett miljömässigt hållbart Stockholm. Att planera en matsedel med hänsyn till såväl bra näring som bra val för miljön kräver kunskap. Livsmedelsverkets pågående arbete med att miljöanpassa kostråden kommer att underlätta både planering och inköp av mat.

Äldreförvaltningen betonar vikten av att måltiden för den äldre i stadens omsorg i första hand ska vara näringsmässigt optimal och i möjligaste mån individanpassad. Detta står inte i motsats till miljömässigt bra mat.

Rådet lägger ärendet till handlingarna utan erinran.

§ 10 Remiss: Lag om valfrihet - tillämpning i Stockholms stads äldreomsorg

Äldreroteln har till bl.a. äldrenämnden remitterat "Lag om valfrihet – tillämpning i Stockholms stads äldreomsorg" för yttrande senast den 24 april 2009.

Den 1:a januari 2009 trädde en ny lag om valfrihetssystem (LOV) i kraft i Sverige. Lagen är avsedd att fungera som ett frivilligt verktyg för de kommuner och landsting som vill konkurrenspröva verksamhet som drivs i egen regi för att därigenom överlåta valet av utförare till brukaren.

Äldreförvaltningen ställer sig positiv till införandet av LOV, då detta medför att fler privata aktörer ges tillträde till marknaden. Äldrenämnden förvaltar idag stadsövergripande ramavtal avseende vård- och omsorgsboende, hemtjänst och liknande inom äldreomsorgen efter uppdrag av kommunstyrelsen. Äldreförvaltningen förutsätter att förvaltningen även framöver kommer att genomföra upphandlingar enligt LOV på ett motsvarande sätt som görs idag enligt LOU, hanteringen av ansökningarna och informationen kommer att öka. Äldreförvaltningen förordar därför att upphandlingar sker vid fyra tillfällen per år. Även förvaltningen och uppföljningen av avtal kommer att öka. Vissa verksamheter kommer även fortsättningsvis att upphandlas enligt Lagen om offentliga upphandlingar (LOU), vilket medför två parallella upphandlingssystem. För att kunna möjliggöra det utökade åtagandet vad avser upphandlingar anser äldreförvaltningen att ökade resurser bör tillföras verksamheten.

Rådet lägger ärendet till handlingarna utan erinran.

§ 11 Revisionsplan för år 2009 med inriktning för 2010 och 2011

Stadsrevisionen har fastställt en revisionsplan för 2009 och inriktning 2010 och 2011. Stadsrevisionen genomför årligen granskningar av nämndernas styrning, uppföljning och kontroll samt av tertialrapporter och bokslut. I planen redovisas även de större revisionsprojekt och fördjupningar som kommer att genomföras under 2009.

Rådet lägger ärendet till handlingarna utan erinran.

§ 12 Utseende av personuppgiftsombud för äldrenämnden enligt personuppgiftslagen

Inom Stockholms stad är varje nämnd personuppgiftsansvarig för de register och de behandlingar av personuppgifter som sker i deras verksamheter. Varje behandling av personuppgifter bör i princip anmälas till tillsynsmyndigheten Datainspektionen, om inte den personuppgiftsansvarige har utsett personuppgiftsombud i enlighet med §§ 36-40 PuL (personuppgiftslagen). Äldreförvaltningen föreslår att äldrenämnden förordnar nämndsekreteraren Barbara Ahlmark som personuppgiftsombud och

anmäler detta till tillsynsmyndigheten Datainspektionen. Efter att äldrenämndens beslut meddelas Datainspektionen skall anmälningar om behandling av personuppgifter i äldrenämndens verksamheter göras till personuppgiftsombudet.

Rådet lägger ärendet till handlingarna utan erinran.

§ 13 Instruktion för behandling av personuppgifter i äldrenämndens verksamheter enligt PuL/Personuppgiftslagen

Personuppgiftslagens (SFS 1998:204) syfte är att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter. Den som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter är personuppgiftsansvarig. I Stockholms stad är varje nämnd personuppgiftsansvarig för behandling av personuppgifter i sina verksamheter. Den personuppgiftsansvarige ska utarbeta instruktion för behandling av personuppgifter och vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda de personuppgifter som behandlas. De som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvarige räkning (personuppgiftsbiträden) och de personer som arbetar under den personuppgiftsansvariges ledning får behandla personuppgifter bara i enlighet med instruktioner från den personuppgiftsansvarige.

Rådet lägger ärendet till handlingarna utan erinran.

§ 14 Inkommen skrivelse av Leif Rönngren (S) angående GPS-teknik inom demensvården, daterad 2009-03-19

Äldrenämndens vice ordförande Leif Rönngren (s) har inlämnat en skrivelse från den 19 mars 2009 angående användningsmöjligheter för GPS-teknik inom demensvården. I skrivelsen anges att bl.a. demensförbundet driver frågan om förbättrade tekniska hjälpmedel inom demensvården i syfte att förbättra livskvaliteten både för demenssjuka och för deras anhöriga. Författaren tar upp i skrivelsen att i Malmö kommun har ett intressant arbete med användning av GPS inom demensvården påbörjat och föreslår att äldrenämnden uppdrar åt äldreförvaltningen att utreda detta och bereda svar.

Rådet lägger ärendet till handlingarna utan erinran.

§ 15 Förvaltningschefens information

- En dokumentärfilm ”En äldres reflektioner över vård och omsorg” visades av äldreombudsmannen Lotta Burenus. Varefter följde en diskussion om filmens innehåll och innebörden.
- Direktören Gunnel Rohlin informerade om problem med falsk hemtjänstpersonal. Äldre som tar emot hemtjänsten riskerar nu att bli utsatta för brott under hembesök av falsk hemtjänstpersonal. Hemtjänstföretaget Attendo har den 3 april 2009 kommit ut med information om att ett inbrott har inträffats i Attendos lokaler och en del personalbrickor samt arbetskläder med företagslogo har stulits. Äldreförvaltningen har gått ut med bred information till chefer för äldreomsorgen i stadsdelsförvaltningar, chefer för avtalade företag och bolag. Attendo har gått ut med information i massmedia för att varna äldre och deras anhöriga. Nyheter på TV, radio och i pressen hade samma kväll varnat allmänheten inför risker för falsk hemtjänstpersonal.
- Den 7 maj 2009 på eftermiddagen kommer ett seminarium att äga rum runt upphandlingsfrågor och rutiner för framtagning av förfrågningsunderlag med aktiv medverkan från KPR:s representanter. Äldreförvaltningen återkommer med inbjudan, plats och program.

§ 16 Övriga frågor

Utgår.

Vid protokollet

Barbara Ahlmark
Rådets sekreterare